

Uitkomsten Democratie Testlab De Fryske Marren

De gemeente De Fryske Marren is een van de tien Nederlandse gemeenten die deelnemen aan het traject Democratie Testlab; een aanpak die vanuit BZK en VNG wordt ondersteund. Inzet is te komen tot nieuwe vormen van democratie die passen bij de lokale context. In dit proces werken bewoners, raad, college en ambtenaren samen aan het ontwikkelen van nieuwe experimenten of werkwijzen.

In korte tijd is er veel gebeurd. Er is een digitale enquête gehouden, raadsleden belden met bewoners, er vonden diepte-interviews plaats met maatschappelijke initiatieven en er waren drie goed bezochte bijeenkomsten met bewoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren. Op de digitale enquête is goed gereageerd: bijna 600 respondenten vulden de vragenlijst in, ruim 500 bewoners, bijna alle raadsleden en een aantal leden van het college en ambtenarij. Het aantal respondenten was daarmee groter dan in andere Testlab-gemeenten. Op de Foto-bijeenkomst in oktober 2017 werd de stand van zaken van de lokale democratie besproken. Daarna volgde in november 2017 een verdiepingsbijeenkomst en in januari 2018 een ontwerpbijsamenkomst. De bijeenkomsten met bewoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren waren over het algemeen energiek. Men sprak open met elkaar, had respect voor elkaars mening en in een gezamenlijkheid werden een aantal plannen ontwikkeld. Dit leverde een viertal voorstellen en denkrichtingen op, waarvan is afgesproken dat zij nadere uitwerking verdienen in de komende raadsperiode.

1 . Beter benutten van de kennis van bewoners

Op dit moment kunnen bewoners vaak pas inspreken als de plannen al rijp voor een besluit zijn. De communicatie van de gemeente over aankomende plannen moet daarom verbeterd worden. Het voorstel is om een Jaarplan te maken, waarin een aantal grotere thema's wordt benoemd waarbij bewoners de mogelijkheid wordt geboden om mee te denken vóórdat de plannen gemaakt worden. Bewoners kunnen zich dan in een vroeg stadium aanmelden om mee te denken. Het Jaarplan wordt via alle beschikbare kanalen gecommuniceerd, zodat inwoners, betrokkenen, deskundigen etc. kunnen reageren en een denktank kunnen vormen om vooraf over het onderwerp mee te praten en hun specifieke kennis of ervaring in te brengen. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende elementen om nader uit te werken:

- Ontwikkelen van een Jaarplan, waarbij helder is wanneer over welke thema's met bewoners wordt gesproken en wanneer de politieke besluitvorming plaatsvindt.
- Samenstellen van een Kennisbank annex Denktank. Bewoners kunnen zich opgeven rond welke thema's zij kennis of ideeën willen inbrengen.
- Benoemen van 3 tot 5 grote thema's, waarover in de komende raadsperiode een dialoog met bewoners georganiseerd zal gaan worden.
- Benutten van het Digitale Inwonerspanel dat periodiek geconsulteerd wordt rond verschillende thema's.

2 . Stimuleren van Bewonersinitiatieven

Voor de gemeente De Fryske Marren is het zaak om initiatieven die via de dorpen worden ingebracht serieus te nemen en te bedenken hoe met dergelijk initiatieven kan worden omgegaan. Het moet voor iedereen eenvoudig zijn om een initiatief in te dienen. Onderdeel daarvan is het maken van een leidraad voor mensen die vanuit de samenleving of samen met de gemeente een initiatief willen ontwikkelen. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende elementen om nader uit te werken:

- Benoemen van enkele maatschappelijke thema's door gemeenteraad en college in De Fryske Marren waar initiatieven uit de samenleving (meer dan) welkom zijn.
- Oprichten van een EHBI: Eerste Hulp Bij Initiatieven. Een ambtelijk contactpersoon/groep met als inzet en basishouding: hoe kunnen we dit mogelijk maken? Slim schakelen met collegeleden, raadsleden en andere ambtenaren.
- Ideeën Battle De Fryske Marren. Een open prijsvraag om met een aansprekend idee te komen voor de Fryske Marren.
- Aanjaagbudget voor maatschappelijke initiatieven. Sommige gemeenten stellen een jaarbudget van € 150.000,- euro ter beschikking, andere gemeenten reserveren 1 % van de begroting voor maatschappelijke initiatieven.
- Leidraad voor initiatiefnemers. Een handzame opzet van 1 of 2 A4 waarbij initiatiefnemers informatie krijgen over aanpak, ambtelijke bijstand, tijdspad en mogelijke financiële ondersteuning.

3 . Dorpsbelangen en samenwerking

De dorpsbelangen hebben een behoefte om met elkaar samen te werken en van elkaar te leren. Bij grotere onderwerpen die de dorpen of zelfs de gemeente overstijgen kunnen plaatselijk belangen gezamenlijk optrekken met elkaar (bv aanvliegroutes Vliegveld Lelystad). Initieer als gemeente één of twee bijeenkomsten met alle Plaatselijk Belang- en wijkverenigingen in de gemeente, waarna de ontstane contacten hun eigen weg zullen kunnen gaan rond specifieke thema's, eventueel met een incidentele handreiking van de gemeente. De dorpencoördinatoren kunnen hier een initiërende en stimulerende rol in spelen. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende elementen om nader uit te werken:

- Startbijeenkomst met plaatselijk belangen, inventariseren behoeften
- Kennisplatforms, thematisch, fysieke en digitale bijeenkomsten rond deelthema's
- Digitale thermometer kernen, aanbieden digitale omgeving voor het raadplegen van achterbannen in de verschillende kernen.

4 . Dienstverlening - wegwijsfunctionaris

Bewoners worden zo goed mogelijk geholpen door de gemeente. Men weet echter niet altijd de weg in de gemeente. Benoem als experiment een functionaris die gevraagd en ongevraagd meehelpt en meedenkt bij het contact van inwoners of belanghebbenden met de gemeente en andersom: bij (vastgelopen) contact ambtenaar-inwoner/belanghebbende. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende elementen om nader uit te werken:

- Benoem een vast contactpersoon en aanspreekpunt bij de gemeente, met als opdracht het vroegtijdig signaleren van problemen en het voorkomen van klachten.
- Het breder inzetten van de mogelijkheden voor een Informele Aanpak bij bijvoorbeeld bezwaarschriften, beroepsprocedures, Wob-verzoeken. Zie de aanpak in het programma Prettig Contact met de Overheid van het ministerie van BZK, waarbij men in persoonlijk contact probeert tot een oplossing te komen. Inmiddels hebben 500 overheidsorganisaties hieraan deelgenomen.
- Aansluiten op initiatieven die al bestaan in onze gemeente in geval van langdurige conflicten, zoals buurtbemiddeling, wijkmediation en andere vormen van bemiddeling door een 'Trusted third party'.

Deze notitie is samengesteld door de procesbegeleider op basis van de uitkomsten van het gehele Democratie Testlab-traject in de gemeente De Fryske Marren, inclusief de resultaten van de digitale enquête, de belinterviews, de diepte-interviews en de drie bijeenkomsten met bewoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren. Eventuele omissies of onvolkomenheden zijn voor rekening van de auteur.

Maart 2018/IMI/Guido Enthoven